

septembar 2013. godine

Rezultati ankete: Odnos građana Bosne i Hercegovine prema principima Partnerstva za otvorenu vlast

“Partnerstvo za otvorenu vlast” (Open Government Partnership - OGP) je multilateralna inicijativa za transparentnost i otvorenost vlasti u kojoj učestvuje 60 zemalja. Iako Bosna i Hercegovina (BiH) ispunjava osnovne uslove pristupa ovoj važnoj međunarodnoj inicijativi, vlasti u BiH još uvijek nisu izrazile spremnost da se uključe u “Partnerstvo za otvorenu vlast”, pa je tako BiH jedina zemlja zapadnog Balkana pored Kosova koja nije dio inicijative. U okviru projekta “Zagovaranje za otvorenu vlast: Pravo da znam u Jugoistočnoj Evropi”, Centar za društvena istraživanja Analitika pokreće niz istraživačkih i zagovaračkih aktivnosti kako bi se ova inicijativa promovirala u BiH.

Analitika je u maju 2013. godine u saradnji sa istraživačkom agencijom *Prizma istraživanja* provela anketu na reprezentativnom uzorku od 1000 ispitanika u BiH s ciljem da se ispituju stavovi i iskustva građana kada je riječ o nekim od osnovnih principa “Partnerstva za otvorenu vlast”, poput transparentnosti rada vlasti, mogućnosti aktivnog učešća u procesima donošenja odluka, postojanja odgovarajućeg okvira za pozivanje vlasti na odgovornost, kao i korištenja novih tehnologija kako bi se unaprijedila transparentnost vlasti i mogućnost učešća građana u radu vlasti.

Ključni nalazi istraživanja mogu se sumirati na sljedeći način:

- **Građani snažno podržavaju načela transparentne i otvorene javne uprave i institucija vlasti.** Tako čak 87,8% ispitanika u potpunosti ili uglavnom smatra da sve finansijske, tehničke i informacije o učinku po ugovorima koje finansira vlast trebaju biti dostupne javnosti. Preko 63% ispitanika smatra da informacije o ličnoj imovini i prihodima zastupnika u parlamentima na različitim administrativnim nivoima trebaju biti dostupni javnosti. Pored toga, 51,5% ispitanika uopće ili uglavnom ne misli da objavljivanje informacija o aktivnostima vlade zemlju čini ranjivom, dok 36,7% u tome vidi određene potencijalne opasnosti po državu.
- **Građani su iznimno skeptični prema mogućnostima vlastitog utjecaja na procese odlučivanja,** pa tako čak 61,4% građana smatra da su lokalne javne rasprave (građanima jedan od najbližih mehanizama za direktan utjecaj na donošenje odluka) u stvarnosti samo formalni događaji koji imaju ograničen utjecaj na općinske odluke. Samo je 14,6% anketiranih građana ikada prisustvovalo demonstracijama ili javnim skupovima.

- **Korištenje savremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija potpuno je zanemareno** kao alat za povećanje otvorenosti vlasti i za unapređenje mogućnosti učešća građana u radu vlasti. Čak 39,8% ispitanika uopće nije znalo da li njihova lokalna vlast, kao nivo na kojem se odvija najviše interakcija između građana i institucija javne vlasti, ima službenu web stranicu. Od 47% ispitanika koji su odgovorili da lokalna vlast web stranicu ima, većina (56,3%) web stranicu nikada nije posjetila, a samo 14,5% - ukupno 68 ispitanika od 1000 anketiranih - web stranicu posjećuje. No, od tih skromnih 68 ispitanika, 73,4% nikada nije koristilo nove tehnologije da komunicira sa lokalnim vijećnicima/odbornicima, 74,7% nikada nije slalo žalbe ili komentare općinskoj službi ili osoblju, a 74,9% nikada nije podnosilo dokumente ili formulare lokalnoj upravi koristeći nove tehnologije.

Kompletni rezultati ankete sa preciznim detaljima o metodologiji istraživanja i uzorku prezentirani su u Aneksu 1 ovog dokumenta.

ANEKS 1 – REZULTATI ANKETE

1. Metodologija i uzorak

Provedena je anketa ‘licem u lice’ na reprezentativnom, stratificiranom slučajnom uzorku od 1000 ispitanika starijih od 18 godina, koji žive u Bosni i Hercegovini. Anketari su dobili instrukcije da idu na slučajno odabrane adrese, a anketirana je osoba koja je posljednja imala rođendan u tom domaćinstvu.

Tabela 1 - Spol sudionika		
	N	%
Muško	479	47,9
Žensko	521	52,1
Ukupno	1000	100,0

Tabela 2 - Geografsko područje		
	N	%
FBiH	585	58,5
RS	379	37,9
BD	36	3,6
Ukupno	1000	100,0

Tabela 3 - Dob/starost		
	N	%
18-24	140	14,0
25-29	89	8,9
30-39	172	17,2
40-49	195	19,5
50-59	149	14,9
60-65	94	9,4
66+	161	16,1
Ukupno	1000	100,0
Prosjek	1000	46

Tabela 4 - Stepen obrazovanja		
	N	%
Nepotpuna osnovna škola	101	10,1
Osnovna škola	202	20,2
Srednja stručna škola	417	41,7
Gimnazija	135	13,5
Viša škola	62	6,2
Fakultet	83	8,3
Magisterijum ili specijalizacija	0	,0
Doktorat	0	,0
Ukupno	1000	100,0

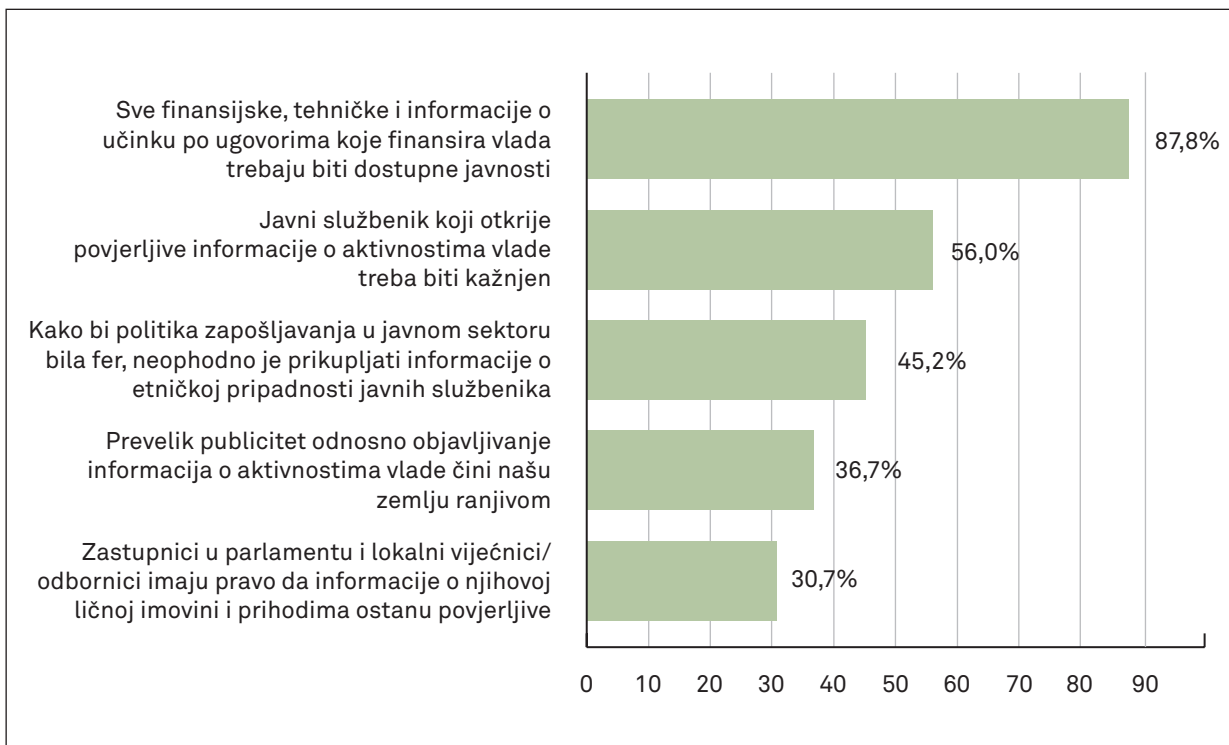
Tabela 5 - Status zaposlenja		
	N	%
Stalno zaposlenje	262	26,2
Zaposlenje na određeno vrijeme	17	1,7
Nezaposlen - u potrazi za poslom	274	27,4
Nezaposlen - nisam u potrazi za poslom	448	44,8
Ukupno	1000	100,0

2. Transparentnost

Tabela 6 - Koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama?			
		N	%
Prevelik publicitet odnosno objavljivanje informacija o aktivnostima vlade čini našu zemlju ranjivom.	Uopće se ne slažem	185	18,5
	Uglavnom se ne slažem	330	33,0
	Uglavnom se slažem	307	30,7
	U potpunosti se slažem	60	6,0
	Ne znam, bez odgovora	118	11,8
	Ukupno	1000	100,0
Zastupnici u parlamentu i lokalni vijećnici/ odbornici imaju pravo da informacije o njihovoj ličnoj imovini i prihodima ostanu povjerljive.	Uopće se ne slažem	363	36,3
	Uglavnom se ne slažem	271	27,1
	Uglavnom se slažem	253	25,3
	U potpunosti se slažem	54	5,4
	Ne znam, bez odgovora	59	5,9
	Ukupno	1000	100,0
Sve finansijske, tehničke i informacije o učinku po ugovorima koje finansira vlada trebaju biti dostupne javnosti.	Uopće se ne slažem	15	1,5
	Uglavnom se ne slažem	51	5,1
	Uglavnom se slažem	468	46,8
	U potpunosti se slažem	410	41,0
	Ne znam, bez odgovora	56	5,6
	Ukupno	1000	100,0
Kako bi politika zapošljavanja u javnom sektoru bila fer, neophodno je prikupljati informacije o etničkoj pripadnosti javnih službenika.	Uopće se ne slažem	140	14,0
	Uglavnom se ne slažem	291	29,1
	Uglavnom se slažem	326	32,6
	U potpunosti se slažem	126	12,6
	Ne znam, bez odgovora	116	11,6
	Ukupno	1000	100,0
Javni službenik koji otkrije povjerljive informacije o aktivnostima vlade treba biti kažnjen.	Uopće se ne slažem	131	13,1
	Uglavnom se ne slažem	214	21,4
	Uglavnom se slažem	399	39,9
	U potpunosti se slažem	161	16,1
	Ne znam, bez odgovora	95	9,5
	Ukupno	1000	100,0

Tabela 7 - Da li ste ikada podnijeli službeni zahtjev za pristup javnim informacijama ili podacima?		
	N	%
Da	13	1,3
Ne	974	97,4
Ne želi odgovoriti	12	1,2
Ukupno	1000	100,0

Grafikon 1 - Potpuno se slažem ili se uglavnom slažem sa sljedećim tvrdnjama

3. Učešće građana u procesima odlučivanja

Tabela 8 - Koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama?			
		N	%
Prosječan građanin nema dovoljno znanja i iskustva da procjeni da li je odluka vlade bila dobra ili loša.	Uopće se ne slaže	203	20,3
	Uglavnom se ne slaže	357	35,7
	Uglavnom se slaže	310	31,0
	U potpunosti se slaže	72	7,2
	Ne želi odgovoriti	57	5,7
	Ukupno	1000	100,0
Zastupnik u parlamentu preuzima odgovornost građana da odlučuje o javnim poslovima.	Uopće se ne slaže	45	4,5
	Uglavnom se ne slaže	240	24,0
	Uglavnom se slaže	516	51,6
	U potpunosti se slaže	98	9,8
	Ne želi odgovoriti	101	10,1
	Ukupno	1000	100,0
Lobiranje je loše za društvo.	Uopće se ne slaže	64	6,4
	Uglavnom se ne slaže	206	20,6
	Uglavnom se slaže	387	38,7
	U potpunosti se slaže	164	16,4
	Ne želi odgovoriti	179	17,9
	Ukupno	1000	100,0
Lokalne javne rasprave su formalni događaji i imaju ograničen uticaj na općinske odluke.	Uopće se ne slaže	29	2,9
	Uglavnom se ne slaže	219	21,9
	Uglavnom se slaže	530	53,0
	U potpunosti se slaže	86	8,6
	Ne želi odgovoriti	137	13,7
	Ukupno	1000	100,0
Blogovi i komentari na internetu adekvatno ne predstavljaju javno mnjenje.	Uopće se ne slaže	31	3,1
	Uglavnom se ne slaže	213	21,3
	Uglavnom se slaže	427	42,7
	U potpunosti se slaže	104	10,4
	Ne želi odgovoriti	224	22,4
	Ukupno	1000	100,0

Grafikon 2 - Uglavnom se ili u potpunosti slažem sa sljedećim tvrdnjama

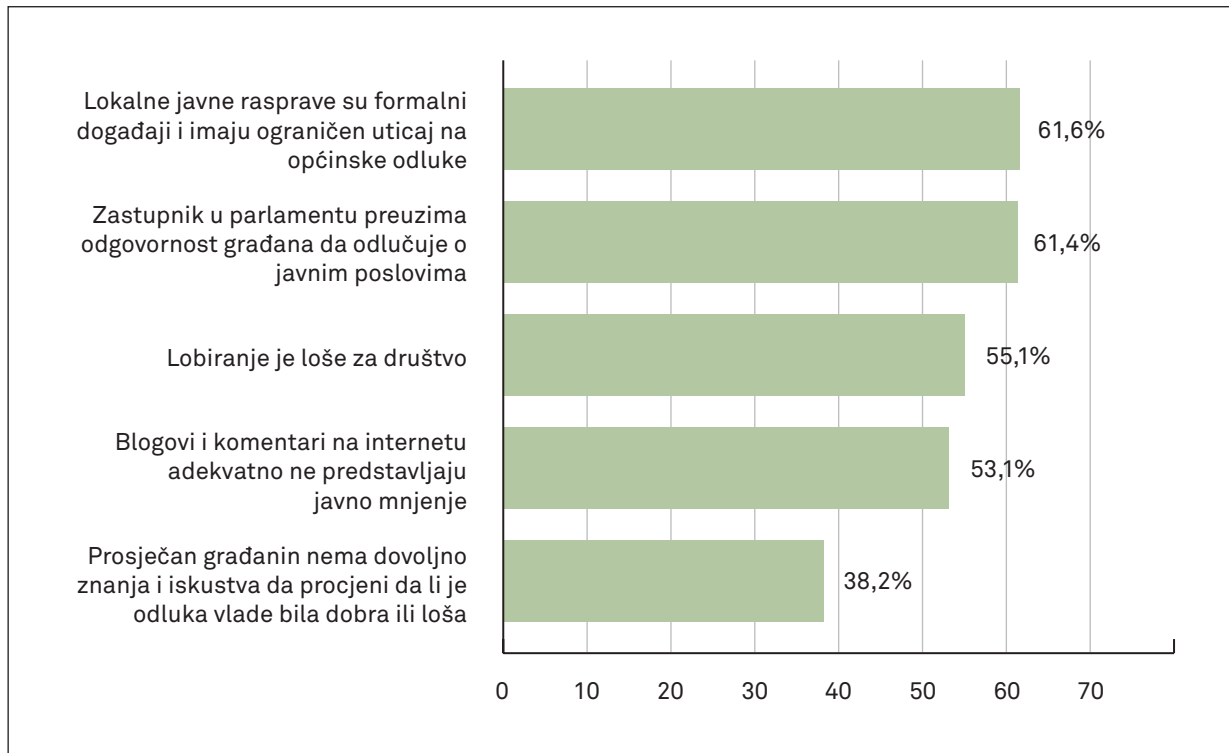
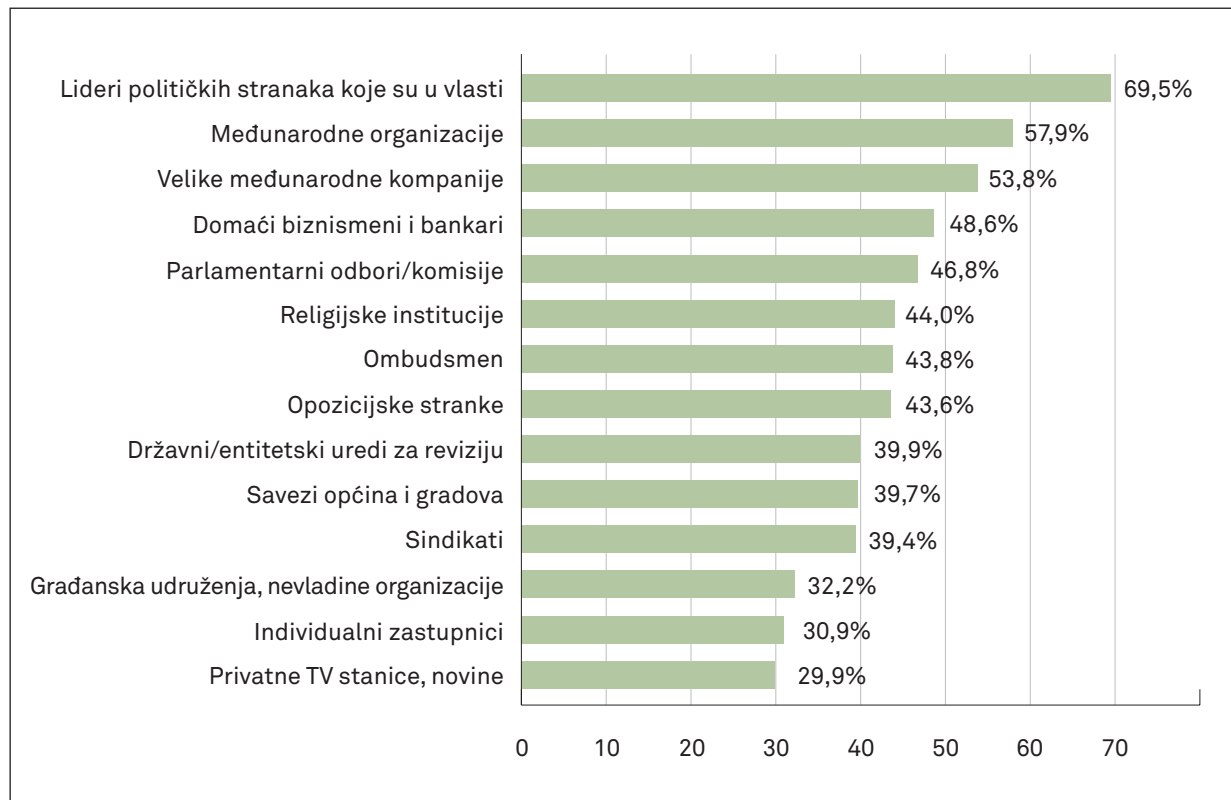

Tabela 9 - Da li ste ikada prisustvovali demonstracijama ili javnim skupovima?

	N	%
Da	146	14,6
Ne	844	84,4
Ne želi odgovoriti	10	1,0
Ukupno	1000	100,0

4. Utjecaj na vlast

Grafikon 3 - Prema vašem mišljenju, u kojoj mjeri sljedeće organizacije mogu utjecati na odluke vlade? (dovoljno i značajno mogu utjecati)

5. Nove tehnologije

Tabela 10 - Da li vaša općina ima web stranicu?

	N	%
Da	470	47,0
Ne	131	13,1
Ne zna	398	39,8
Ukupno	1000	100,0

Tabela 11 - Da li posjećujete web stranicu vaše općine?

	N	%
Da	68	14,5
Ne, ali posjetio/la sam je nekoliko puta	137	29,1
Nikada je nisam posjetio	265	56,3
Ne zna	0	,0
Ukupno	470	100,0

Tabela 12 - Ako je koristite, na koji od sljedećih načina i u kojoj mjeri koristite web stranicu lokalne uprave?			
		N	%
Provjeravam informacije o programima i događajima u mom gradu.	Nikada	4	5,7
	Ponekad	37	54,4
	Često	12	17,7
	Vrlo često	15	22,2
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0
Pratim odluke vijeća/skupštine, čitam zapisnike sjednica.	Nikada	25	36,1
	Ponekad	31	45,4
	Često	5	7,4
	Vrlo često	8	11,1
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0
Preuzimam uredbe, odluke lokalne vlasti.	Nikada	43	62,3
	Ponekad	19	28,2
	Često	2	3,4
	Vrlo često	4	6,2
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0
Komuniciram sa svojim vijećnikom/odbornikom.	Nikada	50	73,4
	Ponekad	14	20,9
	Često	4	5,7
	Vrlo često	0	,0
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0
Šaljem žalbe, komentare općinskoj službi ili osoblju.	Nikada	51	74,7
	Ponekad	12	17,9
	Često	4	6,1
	Vrlo često	1	1,3
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0
Podnosim dokumente, formulare lokalnoj administraciji.	Nikada	51	74,9
	Ponekad	11	16,2
	Često	6	8,9
	Vrlo često	0	,0
	Ne znam, bez odgovora	0	,0
	Ukupno	68	100,0

PARTNERI U PROJEKTU:

Stavovi izneseni u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Centra za društvena istraživanja Analitika i ni u kom slučaju ne predstavljaju stavove Evropske Unije.

OVAJ PROJEKAT FINANSIRA EVROPSKA UNIJA.

2013 © Analitika – Centar za društvena istraživanja, sva prava pridržana

Ova publikacija rezultat je projekta “Zagovaranje za otvorenu vlast: Pravo da znam u Jugoistočnoj Evropi”, koji se uz finansijsku podršku Evropske Unije provodi u šest zemalja zapadnog Balkana: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji, Srbiji i na Kosovu.

Analitika - Centar za društvena istraživanja je nezavisna, neprofitna, nevladina organizacija, koja se bavi istraživanjem i razvojem javnih politika u širem smislu. Misija Analitike je da na osnovu kvalitetnih istraživanja i odgovarajuće ekspertize ponudi relevantne, inovativne i praktične preporuke usmjerene na promoviranje inkluzivnih i boljih javnih politika, kao i na ukupno unapređenje procesa njihovog donošenja.

www.analitika.ba